

Príprava architektonickej súťaže:

NOVÉ CENTRUM OBCE DUNAJSKÁ LUŽNÁ

NOVÉ CENTRUM

Predmetom pripravovanej architektonickej súťaže je návrh **nového centra obce Dunajská Lužná**, tretej najväčšej obce na Slovensku. Chýbajúci centrálny verejný priestor chce obec vytvoriť v jej prirodzenom centre, v lokalite bývalej strojno-traktorovej stanice medzi ulicami Hlavná, Jánošíkova a Brezová. Tento pôvodne **brownfield s celkovou rozlohou približne 11 750 m²** obec odkúpila do svojho vlastníctva. Konkrétny návrh na transformáciu lokality bude predmetom architektonickej súťaže.

RIEŠENÉ ÚZEMIE

V súčasnosti sa na riešenom území nachádzajú dva existujúce objekty, **stodola a garáže**. Ostatné objekty boli asanované. Najväčšiu časť územia predstavuje veľká nespevnená zelená plocha, ktorá bola vyčistená od pôvodných objektov a náletových drevín.



ARCHITEKTONICKÁ SÚŤAŽ

NAJKVALITNEJŠIE RIEŠENIE

Architektonická súťaž návrhov je postup investora v spolupráci s ďalšími subjektami, vedúci k získaniu čo najlepšieho projektu pre plánovaný zámer. Súťaž návrhov ako proces výberu z viacerých

predložených návrhov architektonických riešení umožňuje investorovi ako jej vyhlasovateľovi zadovážiť najkvalitnejšie riešenie zo všetkých, ktoré je v danom mieste a čase architektonická obec schopná ponúknuť.

OBJEKTÍVNOSŤ A TRANSPARENTNOSŤ

Vyhodnocovanie predložených návrhov uskutočňuje nezávislá porota pri zachovaní anonymity ich predkladateľov. Porotu tvoria uznávaní architekti a ďalší profesionáli v príslušnej oblasti. Tým sa zaručuje objektívnosť, profesionalita a transparentnosť vyhodnotenia. Veľkým kladom súťaže návrhov je, že o vyberaní víťazného návrhu nerozhoduje investor, ale toto rozhodovanie deleguje na nezávislú a odborne kompetentnú porotu.

ČASOVÝ HARMONOGRAM

Z hľadiska prípravy projektu je súťaž počiatočnou fázou, kedy na základe vstupných údajov zo strany vyhlasovateľa (participácia, technické podklady, predstavy a zámer) vznikajú súťažné podklady (súťažné zadanie, podmienky a pomôcky), ktoré sú základným nástrojom pre tvorbu návrhu. Po súťaži nasledujú kroky vedúce k príprave ďalších projektových stupňov, schvaľovaniu a samotnej realizácii zámeru.



Obr. 1: Predpokladaný harmonogram súťaže a ďalšieho priebehu projektu.

PARTICIPÁCIA

ZAPOJENIE VEREJNOSTI

Obec Dunajská Lužná sa pred vyhlásením súťaže rozhodla osloviť svojich obyvateľov s **dotazníkovým prieskumom**, ktorý sa týkal stavu verejných priestorov v obci a budúceho funkčného využitia riešeného územia. V rámci prípravy dotazníka boli zohľadnené doterajšie aktivity týkajúce sa riešeného územia - **dotazník miestneho OZ + vypracovanie študentských prác z FAD STU a KA VŠVU Bratislava**.

Dotazníkový prieskum sa konal v auguste 2022 a zúčastnilo sa ho **354 respondentiek a respondentov**.

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Odpovede respondentov dotazníka naznačujú, že svoj voľný čas v súčasnosti trávajú skôr v priestoroch prírodného, prípadne športového charakteru, ktoré neposkytujú žiadne služby, a iba obmedzene slúžia ako miesta na stretávanie. V obci im **chýbajú najmä plochy kvalitnej zelene, priestory na posedenie s rodinou a priateľmi a miesta na podujatia**. Možno usudzovať, že obyvatelia si na riešenom území predstavujú kvalitný priestor, v ktorom nájdu aj lákavé funkcie a zážitky, a ktoré **podporí komunitný život** v obci. Potenciál na vybudovanie centra obce v riešenom

území je veľký, pretože aj keď zatiaľ neprešlo transformáciou, denne sa v jeho tesnej blízkosti pohybuje mnoho ľudí. Odpovede tiež ukazujú, že respondenti si vedia predstaviť **znovuvyužitie budov** bez potreby ich búrania.

Súťažné zadanie sa v jednotlivých témach bude opierať aj o výsledky prieskumu.



Obr. 2: Sumarizácia odpovedí z otvorenej otázky zo Záverečnej správy dotazníkového prieskumu.

ZADANIE

ZÁKLADNÁ OSNOVA

Súťažné zadanie je základným dokumentom a **podkladom pre vypracovanie návrhu** v procese architektonickej súťaže. Popisuje zámer v jednotlivých oblastiach tak, aby obsahoval dostatok podrobností v programovej náplni, ale zároveň nechával voľnosť pre invenčnosť a tvorbu architektonického a krajinárskeho návrhu. Základnými témami zadania sú:

- Riešené územie
- Územný plán
- Mobilita
- Zeleň a klíma
- Verejný priestor
- Architektúra
- Technické informácie

ÚZEMNÝ PLÁN

V rámci zmien a doplnkov platného znenia územného plánu sa predpokladá so zmenou hlavného funkčného využitia lokality na **občiansku vybavenosť**. Je možné zastúpenie aj iných funkcií, ale len ako doplnkových. Podmienkou v rámci zmeny hlavného využitia lokality je vytvorenie plôch pre verejné priestory. Zmena územného plánu tak počíta s revitalizáciou územia v zmysle zámeru nového centra obce.

MOBILITA

Je potrebné zohľadniť špecifický charakter a polohu lokality a zamerať sa na hlavného užívateľa a **udržateľnú formu dopravy**. Územie je potrebné otvoriť dookola pre umožnenie bezproblémového pohybu **chodcov a cyklistov**. Otázna je dopravná priepustnosť pre individuálnu automobilovú dopravu, ktorý by mala len v nutnej miere obsluhovať objekty, avšak nezasahovať zásadne do územia.

4 KOMPONENTY VEREJNÉHO PRIESTORU

Pre kvalitné fungovanie verejného priestoru je potrebné nájsť rovnováhu medzi jeho základnými komponentami:

- Mobiliár a prvky

- Základné vybavenie verejného priestoru vrátane rozšíreného vybavenia prvkami, ktoré nie sú štandardným mobiliárom.

- Zelené plochy

- Zahŕňa všetky zelené plochy vrátane vzrastlej zelene ako aj plochy s prítomnosťou vody či retenciou dažďovej vody.

- Spevnené plochy

- Rozsahom záležia od ostatných funkcií, ale mali by pokrývať minimálne základnú potrebu pohybu v území a podporu prvkov verejného priestoru.

- Objekty

- Komunitné a kreatívne centrum - Pokrýva priestory, ktoré boli najviac skloňované aj v dotazníkovom prieskume. Možné využiť existujúce objekty, alebo vytvoriť nové pri rešpektovaní nových regulatívov v území.

- Prenajímateľné priestory - Pokrýva priestory, ktoré by boli pre komerčné funkcie a služby. Možné využiť existujúce objekty, alebo vytvoriť nové pri rešpektovaní nových regulatívov v území.

- Nájomné bývanie - Pokrýva priestory, ktoré by boli pre nájomné bývanie v kompetencii obce (pre konkrétne skupiny obyvateľov, podľa vopred stanovených pravidiel - napr. učiteľia, lekári, atď.). Potrebné vytvoriť nové objekty pri rešpektovaní nových regulatívov v území.



Obr. 3: 3D model riešeného územia v súčasnom stave.

PRINCÍPY UDRŽATEĽNOSTI

Riešenie návrhu by malo spĺňať základné **princípy udržateľného rozvoja** na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny v riešenom území. Cieľom je rozvíjať zelenú a modrú infraštruktúru, chrániť prírodnú zeleň a dať územiu pridanú hodnotu ekologickými a smart riešeniami. Kľúčové body udržateľného konceptu sú:

- Udržateľný koncept
- Modrá infraštruktúra
- SMART koncept
- Užívatelia
- Zelená infraštruktúra
- Energie
- Materiály

EÚ A PODPORA UDRŽATEĽNOSTI

Je potrebné vnímať kontext **Európskej zelenej dohody**, ktorej cieľom je dlhodobé znížovanie emisií skleníkových plynov o 55% do roku 2030, resp. úplnej eliminácie emisií do roku 2050. Z tohto predsavzatia vychádza aj **Nový európsky Bauhaus**, iniciatíva pod vedením predsedníčky Európskej komisie, ktorá si dala za cieľ implementáciu zelenej dohody do praxe s víziou urýchlenia transformácie stavebníctva (a ďalších hospodárskych odvetví) na nižšiu uhlíkovú náročnosť. Tieto vízie sú pretavené aj do podpory projektov akým je dnes napr. Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.